

Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcy

Kompetencje przyszłości

Prof. Ewa Chmielecka

Szkoła Główna Handlowa

21 marca 2023 r.

SGH
Szkoła Główna
Handlowa
w Warszawie

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIWERSYTET-DZIECIĘCY.PL

1

Plan prezentacji

- Jak kształcić „dla przyszłości”? Jakie kompetencje absolwentów rozwijać?
- Czy polskie szkoły/uczelnie takie kompetencje rozwijają?
- Czy „edukacja dla przyszłości” stawia przed uczelniami nowe zadania?
- Niepewność
 - Rewolucja 4.0
 - Zmiany społeczne
 - Inne
- Co będzie zawsze potrzebne?
 - Wiedza, umiejętności, inne kompetencje
 - Kompetencje tranzytywne, a w nich
 - Kompetencje społeczne
- Czy polskie uczelnie je właściwie kształtują?

2

Cele kształcenia

- Wiedza, umiejętności, postawy
- Jak je kształtować w czasach niepewności i nieprzewidywalności przyszłości?
- Postawy:
 - Adaptacja, emancypacja, krytycyzm.
 - Mądrość a informacja i wiedza.
 - Kompetencje „tu i teraz” - pewność krótkotrwała
 - Kompetencje dla przyszłości
 - Konieczność adaptacji, nieprzewidywalność i próba rozumienia świata
 - A rewolucja 4.0
 - A przemiany społeczne
 - A nieoczekiwane i oczekiwane klęski (pandemia, wojna, klimat)

3

Rewolucja 4.0 – wyznaczniki

- Rozwój sztucznej inteligencji (Chat GPT)!
- Baterie nowej generacji (Large-Scale Power....)
- Blockchain
- Digital twins
- 3-D printing
- Genetyka optyczna
- Inżynieria metaboliczna
- Materiały dwuwymiarowe [2-D materials]
- Nanosensory i Internet nanorzeczy
- Organs-on-chips
- Pojazd autonomiczny
- I wiele innych pojawiających się coraz szybciej

Zmiana zawodu 12 razy w życiu? Znikanie zawodów?

A może zmiana rozumienia/pojęcia zawodu? Przykłady:

- „stare dzieje”: fotografia cyfrowa, operator dronów, administrator chmury
- Czy „influencer” to zawód? Czy ma przypisane kompetencje?
- „Pisarz” a twórczość internetowa
- Zestaw kompetencji czy „chmura kompetencji”? Zawód czy zadanie?

4

Rewolucja 4.0 – konsekwencje

- “Świat bez (ludzkiej) pracy”:
 - koniec pracy czy „praca na nowo rozumiana”?
 - sens życia w świecie bez pracy?
 - pozycja społeczna w świecie bez pracy?
 - czy można być szczęśliwym w świecie bez pracy?
- Czy jesteśmy do tego przygotowani?
 - „minimalny dochód gwarantowany”?
 - A co poza tym?
 - Zanik refleksji aksjologicznej
 - Zabawy narzędziami
 - Bezradność wobec zmian
 - Czyżby potrzeba filozofowania?

5

Kształcenie dla świata 4.0

SOLVING FUTURE SKILLS CHALLENGES
[UK Universities 2017]

*„The fourth industrial revolution could involve ‘a revolution more comprehensive and all-encompassing than anything we have ever seen’ (World Economic Forum, 2016). The combination of multiple changes, such as through robotics, artificial intelligence and the internet of things, looks set to disrupt whole sectors and organizational structures, and is **unlikely to leave many jobs untouched....***

The linear model of education–employment–career will no longer be sufficient ...

[Liniowy model: edukacja – zatrudnienie – kariera już nie wystarcza ...]

*Subject-specific skills will need to be underpinned by a range of **transferable skills....***

*The demand for graduates is robust, but in an uncertain environment, it is difficult to **predict future demand....**”*

6

Worldwide Educating for the Future Index results: a benchmark for the skills of tomorrow

eiu-yidan prize, © The Economist Intelligence Unit Limited 2017

- **Cel badania** – ocena [benchmarkowa] przygotowania krajowych systemów szkolnictwa do „edukacji dla przyszłości”
- **Grupa badana: 35 krajów**
- **podziały rezultatów na „środowiska”**: bardzo dobre, dobre, umiarkowanie dobre i wymagające pilnej interwencji
- **Wyniki ogólne:**
 - **Na czele: Finlandia, Kanada, UK**
 - **Poland 17/35** - “good environment” [67/100]
- **education policy environment** – Poland 13/35 - “good environment” [66/100]
- **teaching environment** - Poland 18/35 - “moderate environment” [67/100]
 - Average high school teacher salary – Poland 22/35
 - Government expenditure on post-secondary education, (% of GDP) – Poland 12/35 [2,8%]
- **socio-economic environment** – Poland 17/35 - “good environment” [69/100]
 - Free and open society – Poland 16/35
- inne

Konkluzja:

- *If the standard educational model of today was created for the industrial age, nothing less than a new educational model is needed to prepare the world's students for the demands and challenges of the information and innovation age. Rapidly evolving technologies, including digitalization, automation and machine learning, are going to disrupt the workplace in untold and dramatic ways. Whole employment sectors are likely to disappear, with others hopefully created. Students, workers and entire economies will compete across global borders for the best education, jobs and growth; all three will need to be nimble, flexible and dynamic, ready to recognize and respond to emerging trends swiftly. Other challenges will include environmental change, urbanization, migration and demographic shifts.*
- *“Governments need to wake up,” [universities as well - ech]*

7

Niepewność: zmiany społeczne

- Koniec historii czy zderzenie cywilizacji?
 - Wojny: obecne i oczekiwane
 - Demokracja? lub jej brak? lub jej inny sens?
 - Kryzys neoliberalizmu?
 - Migracje
 - a zmiany klimatu ...
 - a globalizacja
 - a brak pracy
 - a urbanizacja
- Zmiana modelu rodziny
- Zmiana modeli ról społecznych
- Media społecznościowe i nowe struktury społeczne
- Przykład: sztuczna inteligencja i problemy w edukacji i twórczości:
 - Chat GTP

8

Sytuacja społeczna PL

(„Diagnoza społeczna” i systematyczne badania ISP PAN)

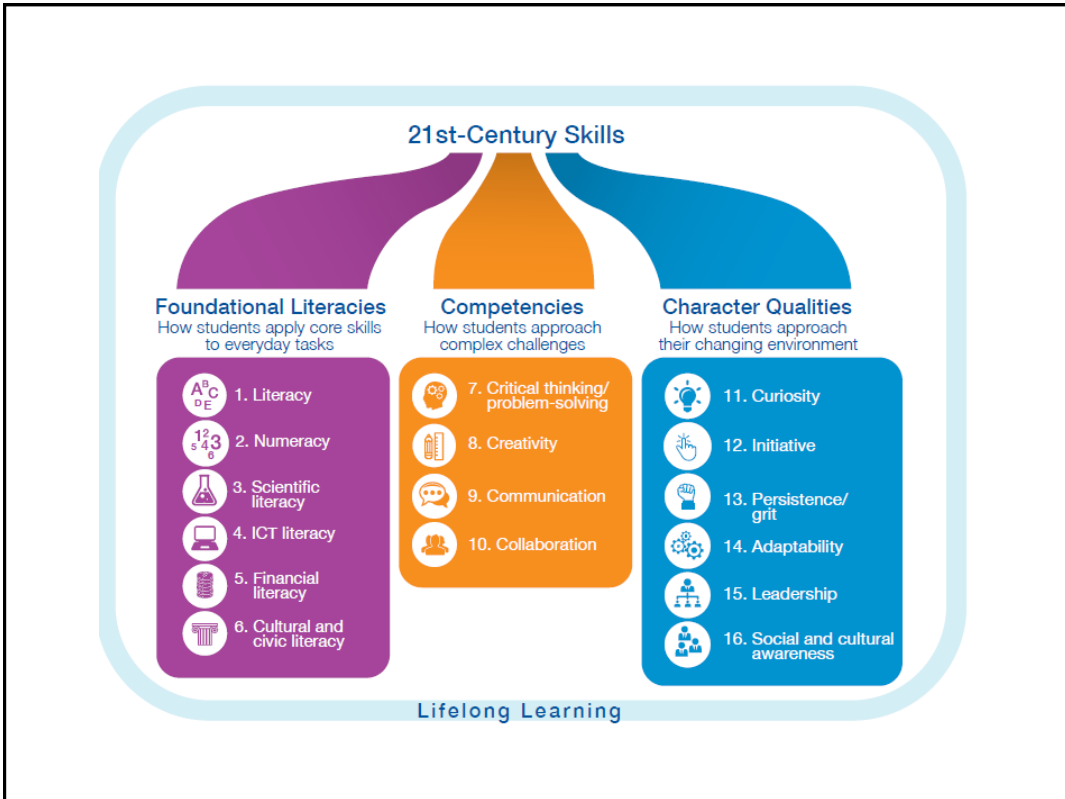
- Niska jakość elit:
 - Elitarność rozumiana jako służba publiczna - w zaniku
 - Kompetencje nieinstrumentalne w niskiej cenie
- Nieumiejętność dialogu
- Słabość społeczeństwa obywatelskiego
- Niska „prorozwojowość”
- Kryzys instytucji publicznych i niskie zaufanie społeczne do nich
-

9

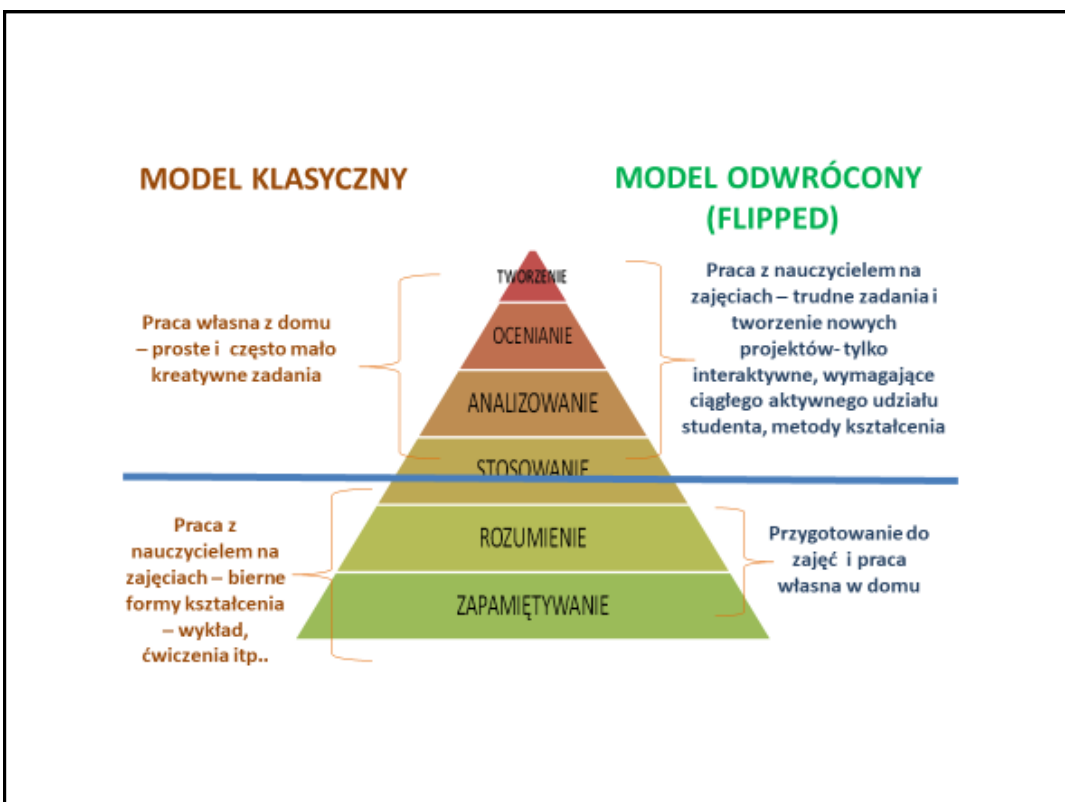
A zatem – jak kształcić? Czym jest edukacja dla przyszłości?

- Twarda wiedza - miękkie kompetencje?
 - Podstawy teoretyczne starzeją się wolniej niż wiedza stosowana i umiejętności praktyczne
 - Dają „rozumienie świata” (w tym dylematów współczesnej cywilizacji)
- „Strategie umiejętności” – europejska i polska
- Modyfikacja „odpowiadania na potrzeby rynku pracy”
 - umiejętności związane bezpośrednio z zawodem / miejscem pracy (tu i teraz)
 - Konieczne lecz niewystarczające
 - Względna trwałość i uniwersalność kompetencji tranzytowych/społecznych
 - „Adaptacja do zmiany” (rozumienie zmiany?)
 - A może raczej kreatywne kształtowanie nowej rzeczywistości?
 - uczenie uczenia się - LLL,
 - krytycyzm i autokrytycyzm,
 - rozwiązywanie problemów,
 - innowacyjność
 - współpraca i komunikacja
 -

10

11

12

A zatem – jak kształcić?

„Education for the future” – raport OECD 2017

- Interdisciplinary /transitive skills
 - Creative and analytical ...
 - Critical thinking and problem solving
 - Digital and technical ...
 - Global awareness
 - Civic awareness and engagement
 - Communication
 - Cooperation and leadership
 -

Większość z nich to kompetencje społeczne.
Czy je właściwie kształtujemy w toku edukacji?

13

Czym są kompetencje społeczne?

- Meta-kompetencje nadbudowane nad wiedzą i umiejętnościami uzupełnione o składową aksjologiczną (wartości, motywacje).
 - Umiejętności - odpowiedzi na pytania: co, gdzie, kiedy, jak?
 - Wiedza – odpowiedź na pytanie: dlaczego?
 - Kompetencje społeczne (postawy) - odpowiedzi na pytania:
 - W jakim celu używamy wiedzy i umiejętności?
 - Czy jest to cel dobry czy zły?
 - Realizacji jakich wartości służy?
- Powrót do wartości? Jakich?
 - Stabilność wartości autotelicznych – przynależnych do człowieczeństwa
 - Niestabilność wartości instrumentalnych, zależnych od okoliczności i skutków
- Groźba indoktrynacji?
 - Utajonej
 - Jawnej
- Nie, jeśli:
 - Emancypacja, krytycyzm, adaptacja
 - Nawyk refleksji aksjologicznej, humanistycznej

14

Do czego jesteśmy zobowiązani i zachęceni? (szkolnictwo wyższe)

- Europejska i Polska Rama Kwalifikacji
 - A kompetencje społeczne absolwenta
- Ustawa „Prawo o szkolnictwie...”) i rozporządzenia do niej.
- Cele edukacji wyższej wg Procesu Bolońskiego
 - Wyraźne przesunięcie akcentów w stronę kompetencji społecznych w ostatnim dziesięcioleciu
- Inne inicjatywy europejskie
 - uniwersytety europejskie
 - Mikro-poświadczenia (Microcredentials)
 - Individual learning accounts (Indywidualne konta szkoleniowe?)

15

Deskryptory uniwersalne – 6 poziom PRK

Poziom 6 – Wiedza Absolwent zna i rozumie:	Poziom 6 – Umiejętności (P6U_U) Absolwent potrafi	Poziom 6 – Kompetencje społeczne (P6U-K) Absolwent jest gotów do:
w zaawansowanym stopniu – fakty, teorie, metody oraz złożone zależności między nimi. Różnorodne, złożone uwarunkowania prowadzonej działalności	Innowacyjnie wykonywać zadania oraz rozwiązywać złożone i nietypowe problemy w zmiennych i nie w pełni przewidywalnych warunkach samodzielnie planować własne uczenie się przez całe życie Komunikować się z otoczeniem, uzasadniać swoje stanowisko	kultywowania i upowszechniania wzorów właściwego postępowania w środowisku pracy i poza nim samodzielnego podejmowania decyzji, krytycznej oceny działań własnych, działań zespołów, którymi kieruje, i organizacji, w których uczestniczy, przyjmowania odpowiedzialności za skutki tych działań

16

Deskryptory właściwe dla szkolnictwa wyższego - 6 poziom PRK

Poziom 6 – Wiedza Absolwent zna i rozumie:	Poziom 6 – Umiejętności Absolwent potrafi:	Poziom 6 – Kompetencje społeczne Absolwent jest gotów do:
<p>w zaawansowanym stopniu – wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące podstawową wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych lub artystycznych tworzących podstawy teoretyczne oraz wybrane zagadnienia z zakresu wiedzy szczegółowej – właściwe dla programu kształcenia.</p> <p>Fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji</p> <p>Podstawowe ekonomiczne, prawne i inne uwarunkowania różnych rodzajów działań związanych z nadaną kwalifikacją, w tym podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego.</p>	<p>Wykorzystywać posiadaną wiedzę – formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz wykonywać zadania w warunkach nie w pełni przewidywalnych przez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – właściwy dobór źródeł oraz informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji, – dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych (ICT) <p>Komunikować się z użyciem specjalistycznej terminologii brać udział w debacie – przedstawiać i oceniać różne opinie i stanowiska oraz dyskutować o nich.</p> <p>Posługiwać się językiem obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.</p> <p>Planować i organizować pracę – indywidualną oraz w zespole.</p> <p>Samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie.</p>	<p>Krytycznej oceny posiadanej wiedzy.</p> <p>Uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych.</p> <p>Wypełniania zobowiązań społecznych, Współorganizowania działalności na rzecz środowiska społecznego. Inicjowania działania na rzecz interesu publicznego myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy.</p> <p>Odpowiedzialnego pełnienia ról zawodowych, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przestrzegania zasad etyki zawodowej i wymagania tego od innych, • dbałości o dorobek i tradycje zawodu.

17

Uniwersytet a kompetencje społeczne

EMPOWERING
EHEA Paris 2018
EUROPE'S YOUTH

At a moment when Europe is facing important societal challenges ... higher education can and must play a decisive role in providing solutions to these issues. ... By providing students and other learners with opportunities for lifelong personal development, **higher education enhances their prospects of employment and stimulates them to be active citizens in democratic societies.**

We therefore commit to developing policies that encourage and support higher education institutions to fulfil their **social responsibility and contribute to a more cohesive and inclusive society through enhancing intercultural understanding, civic engagement and ethical awareness, ...**

18

European Principles for Enhancement of L&T

effect

EUROPEAN FORUM FOR ENHANCED COLLABORATION IN TEACHING

Enhancing the education mission of European universities: A proactive response to change

Since their foundation, universities have led the discovery and development of new knowledge through research, and disseminated and applied that knowledge through education, teaching and other forms of knowledge transfer. But the world is changing, as knowledge is developed, transmitted and applied at an ever faster pace. Universities need to lead this process, and to ensure that an increasingly diverse range of students and learners are supported so they can access, understand and integrate this knowledge in new and creative ways.

Over the past two decades, European higher education has successfully undergone fundamental change at system and institutional levels, linked to national reforms, the Bologna Process, and European Union initiatives. As a result, student-centred learning, quality assurance (QA) and a learning outcomes approach are key elements of higher education in Europe today. There is also growing consensus on the need to further enhance creativity and innovation, and to provide a broader and more diversified educational experience. Enhancing the profile of teaching and research pedagogies, strengthening the link between education and research, promoting the use of new technologies for teaching and learning, and communicating the overall importance of higher education for individuals and society (these factors are all on the agenda) are pre-declared and expected activities at national and institutional levels across Europe.

European Principles for the Enhancement of Learning and Teaching

In order to support the enhancement of learning and teaching in European universities, and to inspire and facilitate ongoing exchange and cooperation in this field among universities and between national and European initiatives, the following set of ten Principles for the Enhancement of Learning and Teaching is proposed.

These Principles underscore the need to re-affirm/realise the education mission of the university. They

effect

EUROPEAN FORUM FOR ENHANCED COLLABORATION IN TEACHING

1 Commitment to learning and teaching is integral to the purpose, mission and strategy of the university.

Enhancing learning and teaching requires that the mission reflects the educational purpose and values of the institution. Comprehensive, values-based institutional strategies are needed to guide the learning and teaching initiatives, and enhance their impact and sustainability.

2 Institutional leadership actively promotes and enables the advancement of learning and teaching.

An institution-wide strategy requires the institutional leadership team to drive, support and maintain the focus on learning and teaching.

3 Learning and teaching is a collaborative and collegial process involving collaboration across the university and with the wider community.

The entire institution, including academic, administrative and technical staff are actively involved in learning and teaching. Opportunities in the private, public and voluntary sectors are essential to enable students and graduates to fulfil meaningful roles in an ever-changing society. Learning and teaching processes ultimately promote social responsibility.

4 Learning, teaching and research are interconnected and mutually enriching.

Connections between research and education is essential to stimulate innovation and creativity in the learning experience and to advance knowledge. Learning and teaching in universities is informed by research and encourages students to engage in research and creation of new knowledge.

5 Teaching is core to academic practice and is respected as scholarly and professional.

As a core function of higher education, teaching is recognised as a professional and skilled activity which is achieved/ promoted through recruitment/ staff development (including

1 The higher education learning experience nurtures and enables the development of learners as active and responsible citizens, critical thinkers, problem solvers, equipped for life-long learning.

Higher education equips people with the confidence and skills to live and learn in a changing world, able to proactively address their own and the world's grand challenges.

The higher education learning experience nurtures and enables the development of learners as active and responsible citizens, critical thinkers, problem solvers, equipped for life-long learning. Higher education equips people with the confidence and skills to live and learn in a changing world, able to proactively address their own and the world's grand challenges.

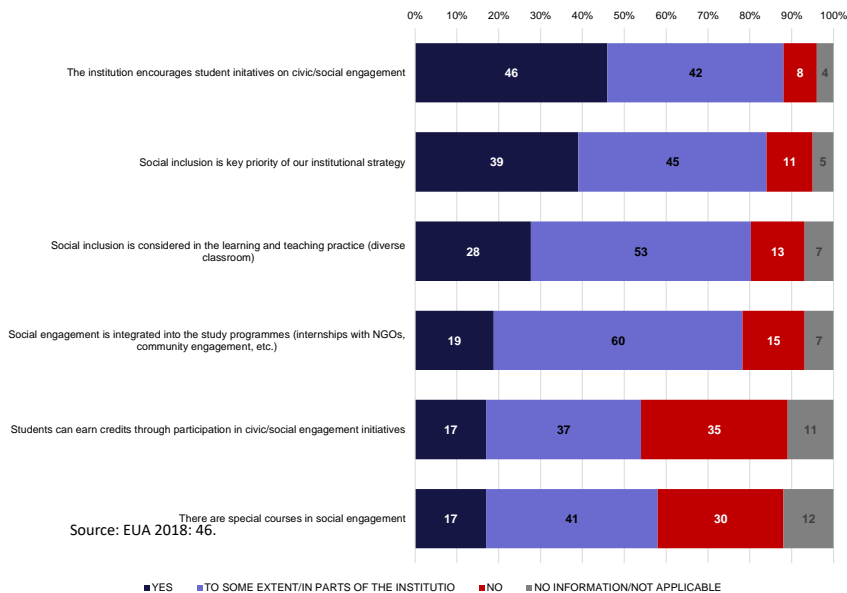
Learning and teaching to learner-centred. The university should provide learning opportunities tailored to the needs and capabilities of diverse learners. It should nurture a culture and an environment in which reciprocal learning between students and teachers can take place. Students are actively engaged as co-creators in all aspects of the learning experience, and share the responsibility for their own learning, in partnership with the staff of the institution.

Resources are allocated and used to support a long-term strategic approach for enhancing learning and teaching. Learning and teaching is structured in a sustainable way, with distributed leadership and clearly articulated responsibilities, including at discipline and programme levels.

Institutional QA for learning and teaching aims at enhancement, and is a shared responsibility of staff and students. In line with the EQF, institutional QA develops flexible, fit-for-purpose processes suited to evaluate and determine the quality of the learning experience. It is geared toward continuous improvement, and fostering a culture that engages everyone in the university community in assuring and enhancing the quality of learning and teaching.

19

At your "institution", does inclusiveness and social engagement have any impact on learning and teaching? (Q. 28; N=288)

Source: EUA 2018: 46.

20

Projekt Erasmus+ DASCHE

CEL PROJEKTU :

Wspieranie polityk w obszarze kształcenia wyższego na poziomach europejskim i krajowych oraz w uczelniach w zakresie projektowania, kształtowania i weryfikacji kompetencji społecznych studentów.

21

KONSORCJUM DASCHE:

SGH

 Universität
Bremen

AIC

 Durham
University

 chepls
Center for
Higher Education
Policy Studies

22

Projekt **DASCHE**

Jak kształtujemy kompetencje społeczne?

FGI z associated partners z Polski – przykładowe opinie:

- Od 2011 r. obserwujemy problem z kompetencjami społecznymi - nie wiemy, co z nimi zrobić, nie rozumiemy, jak je kształtować. Zakładano, że student zdobywa je sam przez się. W uczelniach brak jest czasu i ochoty na dyskusje o kompetencjach społecznych. Nawet twórcy programów studiów mają problem z określeniem czym one są. Analiza ok. 100 programów jednego z uniwersytetów potwierdza, że poziom zrozumienia wśród nauczycieli akademickich potrzeby definiowania kompetencji społecznych w efektach kształcenia jest znikomy.
- Uczelnie mają problem w pokazywaniu swego podejścia do kompetencji społecznych, nawet, gdy robią coś wartościowego. Bezpieczniejsze jest przypisanie ich do przedmiotów humanistycznych za 5 ECTS-ów nakazanych przepisami.
- Na polskich uczelniach kompetencje społeczne postrzegane są jako biurokratyczny wymysł, zaś projekt DASCHE pokazuje, że nie muszą one być czymś takim, że nie musi być to fasada lecz świadoma i cenna działalność wychowawcza.
- Głosy studentów (bardziej radykalne): „W naszej opinii kompetencje społeczne są bezrefleksyjnie przepisywane do programów i sylabusów z użyciem deskryptorów PRK i nikt nie wie jak je kształcić na uczelni. Dochodzi do kuriozalnych prób kształcenia kompetencji społecznych w ramach jednego, dedykowanego przedmiotu. Tymczasem to wykładowcy swoją postawą powinni je przede wszystkim przekazywać. Ale nawet przeszkoleni w tym zakresie wykładowcy mają duży problem z doskonaleniem kompetencji społecznych studentów, nie radzą sobie z tym zadaniem”.

23

Projekt **DASCHE**

FGI z associated partners z Polski – przykładowe rekomendacje:

- **Warto pokazać, jaki będzie skutek obniżenia poziomu tych kompetencji na zmianę społeczną; co się stanie, jeśli kompetencje społeczne nie będą wzmacniane przez edukację.**
- Pojęcie „kompetencje społeczne” powinno być używany w dokumentach europejskich, w stanowiskach EUA i innych w kontekście uniwersytetu społecznie odpowiedzialnego;
- Warto byłoby uwzględnić w ESG rekomendację, że uczelnie powinny kłaść nacisk na kształtowanie kompetencji społecznych i wskazać na dobre praktyki kształtowania kompetencji społecznych, zidentyfikowane w projekcie;
- Kluczowe dla kompetencji społecznych jest podjęcie rozważań nad określeniem kim jest absolwent szkoły wyższej (uwaga: nie idzie o sylwetkę absolwenta kierunku studiów, ale o uniwersalne cechy absolwenta studiów wyższych). Z regulacji wewnętrznych uczelni z reguły nie wyłania się idea takiego absolwenta, zatem nie wspierają one kształtowania w nim pożądaných kompetencji społecznych.
- Należy zaangażować PKA (i odpowiednio ESG) w promowanie kształtowania kompetencji społecznych na uczelniach. Na przykład, aby w procedurze i kryteriach oceny uwzględniono opis tego, co uczelnia robi w zakresie formowania kompetencji społecznych oraz przeprowadzono rozmowę opartą o pytania otwarte.
- Ewaluatorzy zewnętrzni (np. PKA) powinni być kształceni tak, aby potrafili oceniać osiągnięcia w zakresie rozwoju kompetencji społecznych studentów. Obecnie w ocenie jest nacisk na wiedzę gorzej jest z ewaluacją umiejętności, a na kompetencji społecznych nikt nie potrafi ocenić, więc się tego nie czyni.
- Kluczowe jest uświadamianie kadrze uczelni, że sprawa rozwoju kompetencji społecznych jest ważna – trzeba, aby nauczyciele akademicy zainteresowali się tym tematem a także doskonalili własne kompetencje społeczne.

24

DASCHE: przykłady dobrych praktyk z polskich uczelni

- PWSZ w Elblągu
- Politechnika Łódzka
- CEMS SGH
- Collegium Medicum UJ
-

Konkluzja?

25

Tytuł slajdu

Dziękuję za uwagę!

26